

باسمه تعالی

عنوان مقاله: حل معضلات اقتصادی محله‌ها با محوریت مساجد

تولید شده در کارگروه تولید محتوای معاونت فرهنگی و اجتماعی مرکز رسیدگی به امور مساجد

بهمن ۱۴۰۳

چنانچه در مباحث قبل، تبیین شد، رهبر معظم انقلاب، چشم‌انداز و آرمان گام دوم انقلاب اسلامی را تشکیل تمدن نوین اسلامی و آمادگی برای طلوع خورشید عظمای ولایت مطرح کردند. برای رسیدن به این آرمان، لازم است کشور عزیزمان در ابعاد مختلف، به رشد و شکوفایی برسد. یکی از ابعادی که در هر تمدنی باید به آن، توجه ویژه شود، اقتصاد است. هر تمدنی باید با توجه به مبانی خود به طراحی اقتصاد خود اقدام نماید. انقلاب اسلامی نیز مبانی خاص خود را دارد و باید مبتنی بر آن مبانی، اقتصاد خود را طراحی کند.

یکی از مبانی متقن دین اسلام این است که خداوند اسلام را حرّ آفریده است و انسان نباید بندهٔ دیگران باشد. حضرت امیر ع در این باره می‌فرماید: «وَلَا تَكُنْ عَبْدَ غَيْرِكَ وَ قَدْ جَعَلَكَ اللَّهُ حُرّاً» (نهج البلاغه/ نامهٔ ۳۱) یکی از اموری که موجب تسلط برخی انسانها بر انسانهای دیگر می‌شود، اقتصاد است. برنامهٔ اسلام برای اقتصاد این است که طوری طراحی شود که کسی عبد دیگری نشود؛ به همین دلیل انسانها باید بتوانند متکی بر ظرفیتهایی که خداوند در اختیار آنها قرار داده، روی پای خود بایستند و بندهٔ انسان دیگری نشوند. انسانها نباید تحت بندگی و استثمار و استعمار یکدیگر قرار گیرند

رهبر معظم انقلاب در بیانیهٔ گام دوم، برنامهٔ اقتصاد را بر اساس همین مبنا طراحی نموده‌اند. ایشان بر این مبنا می‌فرماید: «اقتصاد قوی، نقطه‌ی قوت و عامل مهمّ سلطه‌ناپذیری و نفوذناپذیری کشور است و اقتصاد ضعیف، نقطه‌ی ضعف و زمینه‌ساز نفوذ و سلطه و دخالت دشمنان است.» اما این بدان معنا نیست که با دیگران تعامل نداشته باشیم. باید با همهٔ دنیا، به جز رژیم صهیونیستی، بر طبق احترام متقابل و عزت، رابطهٔ اقتصادی برقرار نمود. حتی آمریکا نیز اگر احترام متقابل را رعایت کند، مراوده با او از دیدگاه شریعت، ممنوع نیست.

مبنای دیگر این است که اقتصاد، تأثیری اساسی در معنویات و مادیات بشر می‌گذارد؛ پس مسأله‌ای کاملاً دینی است و دین، متولی آن خواهد بود.

بر این اساس باید یک اقتصاد شکوفا و مقاوم ایجاد نمود که اهداف فوق را تأمین کند؛ لذا مقام معظم رهبری در بیانیه گام دوم، دو ویژگی درون‌زایی و برون‌گرایی را از ویژگی‌های مهم اقتصاد در گام دوم بر می‌شمارند: «درون‌زایی اقتصاد کشور ... برون‌گرایی با استفاده از ظرفیتهایی که قبلاً به آن اشاره شد، بخشهای مهم این راه‌حل‌ها است.» درون‌زایی یعنی این که بر ظرفیتهای داخلی تکیه کنیم و از آنها استفاده بهینه نماییم و آنها را فعال کنیم. برون‌گرایی یعنی این که به تعامل اقتصادی بر اساس احترام متقابل، توجه داشته باشیم. این دو سیاست، در سطوح کلان باید مورد توجه نظریه پردازان و عاملان اقتصادی قرار گیرد؛ اما در سطح خرد چطور؟

یکی از سطوح خرد اقتصاد، محلات هستند. محلات باید به طور خودجوش اقتصاد محلی را شکوفا کنند. مسجد می‌تواند به هدایتگری مردم در شکوفا کردن این سطح از اقتصاد کمک کند. بخش اعظمی از نیازهای محلات باید در خود محلات تأمین شود. بخشی از مایحتاج خانواده‌ها قابلیت تولید در داخل خانه را ندارد؛ تولید اینها طبعاً در داخل خانه میسر نیست و باید به بیرون خانه و بلکه بیرون محلات منتقل شود. اما بسیاری از این مایحتاج در داخل خانه‌ها قابلیت تولید دارد و اتفاقاً با کیفیت بهتر و مطمئن‌تری نیز تولید می‌شود. مساجد می‌توانند با اجرای جلسات آموزشی، تولیدات خانگی را رونق بدهند.

گروه دیگری را نیز می‌توان در محلات شناسایی و وارد کار نمود تا شبکه توزیع را راه اندازی کنند. گروه دیگری می‌توانند با راه اندازی کانالهای مجازی به توزیع این محصولات در محله‌ها و شهرهای دیگر کمک کنند. آموزش اقتصاد در بستر مجازی بسیار مفید است. امکان دیگری که مساجد می‌توانند فراهم کنند ایجاد فضاهایی برای توزیع در سطح محل است؛ مثلاً حیاط مساجد یا مدارس در روزهای خاصی برای این منظور در نظر گرفته شود و البته مبلغی هم برای کرایه مکان از آنها دریافت شود.

در این راستا باید هیئتهای اندیشه ورز با محوریت مساجد در محله‌ها تشکیل شود و به ارائه راهکارهای عملی پرداخته شود. تبیین گران باید به تبیین پردازند و جوانان را به قیام لله برای حل معضلات اقتصادی فرا بخوانند و حلقه‌های میانی نیز به هدایتگری در عرصه اجرا بپردازند.